

«Sannhetens Ord Bibelsenter»

Redaksjon: Dagen

Journalist: Birgit Opheim (tlf. 92435981)

Tidsrom: Publisert i perioden mellom juni og desember 2021

Innhold:

1. Innledning
2. Bakgrunn
3. Slik kom jeg i gang
4. Organisering av arbeidet
5. Sentrale metoder
6. Spesielle problemstillinger
7. Kildevalg, kildekritikk og kildehåndtering
8. Konsekvenser
9. Spesielle erfaringer
10. Takk

1. Innledning

Er det et *overgrep* ikke å få mulighet til å møte barn og barnebarn i et kvart århundre?

Vær Varsom-plakaten §1.5 slår fast at det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre.

Hvordan kan i så fall pressen beskytte enkeltmennesker og familier mot fellesskap som - etter tidligere medlemmers utsagn - manipulerer tanker og sinn og stjeler de mest dyrebare relasjoner de har?

Og hvordan skal pressen forholde seg til traumatiserte, fryktsomme og skamfulle personer som ikke makter å stå åpent frem med sine historier?

Sammen med en kollega begynte jeg i 2015 på et graveprosjekt om Sannhetens Ord Bibelsenter, som holder til i Slemmestad nær Asker.

Menigheten er frittstående og er ikke underlagt et kirkesamfunn som kan gripe inn i indre anliggender.

Prosjektet resulterte i en serie i 2016, men ble avsluttet før alle artiklene kom på trykk.

Saken slapp meg imidlertid ikke. Det var særlig et par melankolske øyne som jeg ikke klarte å glemme. De tilhørte en mann som hadde vært uten kontakt med flere av sine barn i nesten to tiår. De voksne barna hans var medlemmer i Sannhetens Ord Bibelsenter. Han og kona var besteforeldre til barn som de aldri hadde hatt på fanget. Deres historie var en av dem jeg hadde fått høre, men som ikke var publisert.

I 2019 plukket jeg opp tråden, denne gangen som masterstudent i undersøkende journalistikk ved Universitetet i Bergen.

I denne metoderapporten vil jeg beskrive den journalistiske metoden som jeg har brukt i arbeidet med graveprosjektet.

Artiklene og serien om Sannhetens Ord Bibelsenter stod på trykk i Dagen mellom juni og desember 2021.

Jeg har en kildeliste på rundt 150 navn. Av disse er mer enn 50 personer medlemmer eller tidligere medlemmer i Sannhetens Ord Bibelsenter som jeg har snakket med eller tatt kontakt med på sms.

2. Bakgrunn for saken

Våren 2015 fikk Dagen et tips fra en forkynner som fortalte at han og kona ikke lenger hadde kontakt med datteren. De opplevde at det var menigheten Sannhetens Ord Bibelsenter som hindret henne i å ha kontakt med dem. Sannhetens Ord er den eneste menigheten i Norge som har blitt rammet av et bombeangrep. Om natten den 13. september 2003 ble menighetslokalene rystet av en kraftig eksplosjon. Alle vindusrutene på fremsiden av bygget ble knust. I en tomannsbolig 150 meter unna ble et barn kastet ut av sengen og fikk glasskår på dynen. Til alt hell gikk ingen menneskeliv tapt.

I tiden etter angrepet og under rettssakene stod flere personer frem og fortalte om at de hadde mistet kontakten med barn, foreldre eller ektefeller som følge av virksomheten i menigheten. I flere presseoppslag formidlet tidligere medlemmer historier om manipulasjon og sterk kontroll av privatlivet og mange omtalte menigheten som en sekt.

12 år senere kom tippet fra forkynneren til Dagen. Vi bestemte oss for å undersøke påstandene hans og ringte/møtte en gruppe tidligere medlemmer og pårørende (heretter kalt «gruppen»). De hadde helt eller delvis mistet kontakt med sine familier i Sannhetens Ord Bibelsenter.

Fordi kildene var redde for sanksjoner mot seg, ventet vi til like før publisering med å ta kontakt med menighetens lederskap for å spørre om de ville møte oss. Det ville de ikke. «Hvorfor tok dere ikke kontakt før», spurte pastor Rune Gravdal. Etter at artiklene begynte å komme på trykk, fastholdt lederskapet at de ikke ville la seg intervju. De gjentok et tidligere budskap om at saken handlet om interne familiekonflikter. Samtidig ringte nye pårørende til oss for å si at de kjente seg igjen i det som ble fortalt, men våget ikke å la seg intervju. Snart kom en strøm av debattinnlegg fra menighetsmedlemmer i Sannhetens Ord Bibelsenter på trykk. De som ikke hadde ønsket å la seg intervju, skrev nå rosende ord om menigheten sin og lederskapet, uten at vi journalister fikk anledning til å stille oppfølgingsspørsmål.

Lederskapet benyttet også muligheten til å skrive leserinnlegg som heller ikke ble stanset da Dagen ikke har tradisjon for å nekte å publisere innlegg.

Redaktørene bestemte seg for å avslutte serien.

Leserne våre må ha blitt forvirret når artiklene pekte i én retning mens leserinnleggene pekte i en annen. Jeg opplevde ikke at vi hadde klart oppdraget vårt.

3. Slik kom jeg i gang

Jeg tok vare på hver e-post, hver perm og hvert ark i et låsbart skap på kontoret, og i mappe på pc-en, i håp om en gang å kunne fullføre prosjektet.

Kompetanse

Universitetet i Bergen tilbød et nokså ferskt masterstudium i undersøkende journalistikk. Jeg hadde absolutt ikke tenkt meg tilbake på skolebenken, men det slo meg at dette tilbudet kunne være nettopp det jeg trengte. Med fagkompetanse i ryggen ville jeg nok klare å få hull på saken, selv om jeg skrev om et særdeles lukket miljø, tenkte jeg, og søkte på studiet i 2019.

– Lei hele saken

I april 2020 fikk jeg vite at gruppen som bestod av tidligere medlemmer og pårørende hadde trappet ned sin virksomhet og var i hvilemodus.

– Alle var nærmest litt slitne og lei hele saken, og vi ble enige om ikke å ha så hyppige treff. Vi er litt i villrede og fortvilet over at vi ikke kommer noen vei, fortalte en kilde som ikke la skjul på sin skuffelse over hvordan Dagen-saken hadde endt i 2016.

VG

Synnøve Åsebø, nyhetssjef i dagsorden-avdelingen i VG, holdt forelesning for masterstudentene om hvordan hennes redaksjon jobbet med graveprosjekter. Hun nevnte at den lille mann sin kamp ofte var et godt utgangspunkt for en VG-sak og trakk frem Vær Varsom Plakatens punkt 1.5 som ble nevnt i innledningen. Dette passet som hånd i hanske for mitt prosjekt, tenkte jeg, og da vi fikk mulighet til å pitche sakene våre for VG, slo jeg til. Norges største avis tente på mitt prosjekt og var interessert i å bli med på ferden. For Dagen var dette helt ok siden opplegget var del av studiet mitt. Sammen med VG og veileder jobbet jeg frem en prosjektbeskrivelse med hypotese, underhypoteser og nøkkelspørsmål.

Første kildekontakt etter VG, høsten 2020

Neste steg var å kontakte kildene som vi var blitt enige om å bygge prosjektet på. Vi hadde landet på to enheter: Ekteparet som hadde flere barn i forsamlingen som jeg nevnte innledningsvis, og kvinnen som hadde sonet i fengsel etter bomben mot Sannhetens Ord i 2003. Broren hennes påtok seg skylda for bombeangrepet, men begge ble solidarisk dømt til å betale erstatning på vel 3,5 millioner kroner for medvirkning til grovt skadeverk. Jeg reiste til Østlandet for å invitere dem til å dele sine historier i VG.

Ekteparet og kvinnen sa ja umiddelbart. Eller, den gamle mannen sa ingenting. Konas entusiastiske «ja» hadde slukt min oppmerksomhet. Da jeg vendte meg mot ham, satt han helt stille i lenestolen og gråt. Jeg tolket det som lettelse over at det endelig skulle skje noe med saken.

Forsoningsbrev

En person i gruppen med tidligere medlemmer og pårørende hadde tatt initiativ til å sende et brev sommeren 2020 til medlemmene i menigheten og hadde fått med seg 11 andre underskrivere. De ba om forsoning og kontakt. Jeg møtte også initiativtakeren på østlandsturen, og fikk kopi av brevet og av svarene som var kommet fra medlemmer og lederskap i Sannhetens Ord Bibelsenter. Noen medlemmer skrev: «Hva er det som gjør at dere tror at dere kan oppnå noe med å opptre slik? For det første umyndiggjør dere oss medlemmer med å fremstille oss som naive og hjernevasket. Er vi blinde? Ser vi ikke hva som foregår?».

Som sitt svar viste lederskapet til boken til pastor Rune Gravdal, «Det kom som en bombe» (2017), og opplyste om hvor den kunne kjøpes.

På samme østlandstur fortalte en annen kilde meg om noen i menigheten som skulle være på vei ut. Det kunne være en spennende kilde, tenkte jeg.

Tidlig kontakt med lederskapet

Denne gangen hadde jeg bestemt meg for at lederskapet i Sannhetens Ord skulle intervjues før noen andre siden de hadde brukt sen kontakt som grunn til ikke å stille opp i intervju forrige gang. 10. desember 2020 ringte jeg pastor Rune Gravdal, fortalte om masteren og VG, og ba om et intervju. Vi snakket sammen i to timer. Gravdal kunne nesten love at det ikke ville bli intervju med lederskapet, og sant nok, snart kom en e-post som meldte det samme.

Menighetens fire pastorer og bønne- og omsorgslederen, som utgjorde lederskapet i Sannhetens Ord Bibelsenter, ønsket ikke å bidra i en artikkel: «Vi takker nei til å stille opp da mye av dette er private familiesaker som må løses på andre arenaer enn i mediene. Erfaringen til nå er at runder i mediene bare forverrer slike situasjoner», skrev de fra en e-postadresse ved navn «Lederskapet Sannhetens Ord».

Lederskapets forsvar

Å skyve medlemmene og deres «private familiesaker» foran seg, hadde lederskapet gjort lenge. Dette er for eksempel synlig i boka «Det kom som en bombe»: «De (gruppen) kom stadig med påstander mot oss som i hovedsak omhandlet situasjoner fra privatlivet og familieforhold» (s. 51).

Dette grepet hadde vist seg å være svært effektivt siden personene i forsamlingen også gjentok budskapet, for eksempel som respons på forsoningsbrevet som ble sendt til medlemmene i menigheten sommeren 2020. Problemet var bare at anklagene mot menigheten først og fremst dreide seg om lederskapet selv, og da i hovedsak om en 86 år gammel kvinne med

tittel «bønne- og omsorgsleder». Var dette en innøvd manøver fra lederskapet for å avlede oppmerksomheten fra seg selv i artikler, i boka om menigheten, og når det kom forespørsler om intervju? I så fall var manøveren ikke helt ukomplisert. For hvorfor var det så uvanlig mange i en liten menighet som hadde brutt kontakten med sine familier?

«Tilhører samme slekt»

Det hadde pastor Gravdal svart på i boken (s. 149): «Det er ikke fullt så mange ulike familiesaker som det kan se ut ved første øyekast. Flere av konfliktene som har vært omtalt tilhører samme slekt. Hadde vi navngitt flere av personene og plassert dem i et slektstre, ville man sett at flere tilhører grener på det samme treet».

Den runde, ikke-tallfestede formuleringen til tross: Samtaler med kilder hadde dokumentert at brudd i relasjonene fantes på tvers og langs av menigheten, men kun et fåtall menighetsmedlemmer og utenforstående familier snakket åpent om det.

Graveprosjekt uten kilder

Da det nærmet seg tiden til å intervju de tre valgte kildene, ombestemte kvinnen seg brått.

Snart fikk vi beskjed om at ekteparet også trakk seg. De sa at de var slitne. Jeg regnet med at saken var over før den var kommet skikkelig i gang, og ga også beskjed til Gravdal om det da jeg skulle få tilsendt boken.

VG-samarbeidet ble lagt på is. Mediehuset hadde vært tydelig på at åpne kilder var et krav: De gamle kildene måtte enten komme tilbake, eller erstattes av nye, tilsvarende kilder for at vi skulle fortsette der vi slapp.

Status: Jeg stod uten kilder og uten en redaksjon.

4. Organisering av arbeidet

Etter å ha konferert med veileder og flere, kom jeg frem til at jeg skulle fortsette med prosjektet. Det var dette som var årsaken til at jeg hadde gått i gang med studiet. Det var dette jeg var motivert for å jobbe med. Arbeidet som var gjort var uansett verdifullt for meg.

Jeg hadde brukt et mappesystem i Google docs slik at det var lett å dele informasjon med redaksjonen og veileder ved Senter for undersøkende journalistikk, UiB. Her hadde jeg logg fra arbeidet mitt som jeg oppdaterte hyppig, og kildelisten som jeg stadig utvidet. Her lå også referater fra bakgrunnssamtaler etter dato og navn. Lydopptak ble arkivert med navn og en kort beskrivelse av hva vi snakket om.

Den gamle informasjonen fra 2015-16 hadde jeg finsortert i fire permer. Én for tidligere medlemmer og pårørende, én for kvinnen som hadde sonet fengselsstraff for bomben mot Sannhetens Ord Bibelsenter (med dommene i 2006 og 2007), én for talere og venner av forsamlingen, og én for

menigheten/lederskapet der jeg hadde alle årsregnskap, innsyn, planer for et nytt kirkebygg og artikler om Sannhetens Ord Bibelsenter.

Jeg valgte å holde fast på hovedtrekkene i VG-planen for ikke å tape tid dersom samarbeidet kunne komme i gang igjen med nye kilder.

Hypoteser

Jeg tok utgangspunkt i følgende hypotese: Lederskapet i Sannhetens Ord Bibelsenter misbruker sin makt ved å styre medlemmer ned på detaljnivå. De holder på sin posisjon ved å hindre medlemmer i å møte sine familier og venner utenfor menigheten.

Ut fra denne hypotesen utviklet jeg noen underhypoteser. De skulle hjelpe meg til å følge ulike spor i prosessen da materialet var veldig stort. Basert på omfattende kildesamtaler var dette noen av underhypotesene:

- * Lederskapet har fordelt ansvaret for medlemmene mellom seg. De kontrollerer dem ved å ringe hyppig, komme på uanmeldte besøk og ved å misbruke informasjon gitt under fortrolige tros- og livssamtaler (sjelesorg).
- * Lederskapet splitter ektepar, men setter også sammen par i menigheten.
- * De som ytrer seg kritisk om bønne- og omsorgslederen utsettes for press til å omvende seg foran menigheten.
- * Menigheten ønsker ikke forsoning med gruppen som består av tidligere medlemmer og familie utenfor.

Jeg var på utkikk etter førstehåndskilder som stod tett på lederskapet. Jeg trengte også kilder som hadde forlatt menigheten nylig slik at jeg kunne dokumentere at uretten som jeg hørte om pågikk fremdeles. En åpen kilde som kunne bidra til å bekrefte flere underhypoteser, ville bli en god representant for de mange enkeltpersonene som hadde delt sine erfaringer med meg.

5. Sentrale metoder

For å få sjekket ut hypotesen og underhypotesene, jobbet jeg for å:

- * Finne og intervjuer to-tre hovedkilder som kunne stille opp i saken og erstatte dem jeg hadde mistet.
- * Kartlegge pastorene og bønne- og omsorgslederens bakgrunn og økonomi. Det skulle jeg gjøre gjennom å sjekke eiendomsregister og skattelister, men også ved å snakke med kilder for å finne ut om menighetsmedlemmer eventuelt hadde gitt penger direkte eller arbeidet gratis, særlig for Astrid Bentsen. Dette skulle avdekke hvorvidt pastorene, og særlig bønne- og omsorgslederen, hadde personlige fordeler av å være i lederskapet.
- * Kartlegge hvor mye menigheten fikk i statsstøtte og i gave fra medlemmene, hvor mye dugnadsarbeid som ble gjort av medlemmene og hvordan de finansierte sitt nye bygg. Dette kunne si noe om hvor rik menigheten var, hvordan den eventuelt var blitt så rik, og hvilken rolle medlemmene hadde i dette.

* Lage en liste over menigheten som viste forholdet mellom medlemmene (slektskap/jobber sammen) og plotte inn det jeg visste om kontakt med familie som stod utenfor menigheten.

«Maksimumsmål»

Jeg jobbet også med to såkalte «maksimumsmål». Hvis jeg klarte å nå dem, ville jeg oppnå det høyeste potensialet som jeg kunne forvente med saken min:

* Å skrive historien til ett eller flere medlemmer som var på vei ut av menigheten, og

* Å delta i et forsoningsmøte mellom familiemedlemmer i og utenfor Sannhetens Ord Bibelsenter.

Helt nye kilder

I den to timer lange samtalen i desember 2020 tallfestet pastor Rune Gravdal familiesakene i Sannhetens Ord Bibelsenter til å være «tre-fire». På side 125 i boken «Det kom som en bombe» påstod han dessuten at «historiene» gikk på de samme sakene (som i 2003-2004), og at det i så måte var «intet nytt under solen». Jeg kjente til mange flere familier med brutte relasjoner enn det, så jeg visste at dette ikke kunne stemme. Jeg bestemte meg for å forsøke å få kilder i tale som aldri hadde stått frem i media tidligere. Slik ville jeg kunne dokumentere at det var flere saker enn dem som Gravdal påstod eksisterte. Med beslutningen kom friskt pågangsmot og ny energi.

Astrid Bentsen

En annen ting ble like klart for meg. Jeg skulle konsentrere meg om å finne ut mest mulig om bønne- og omsorgsleder Astrid Bentsen. Kildene hadde tegnet et bilde av at det var 86-åringen som i bunn og grunn styrte menigheten. De oppfattet at hun hadde makt over både pastorene og medlemmene.

På jakt etter navn

Men hvordan skulle jeg klare å finne nye kilder og hvem ville være villige til å stå frem? Det var ingen andre måter for meg å komme i kontakt med kildene rundt Sannhetens Ord Bibelsenter på, enn å bli tipset av tidligere medlemmer eller av familien som stod utenfor. Tillit fra kildene var derfor svært viktig. Jeg kontaktet mange som jeg hadde snakket med i 2015-2016 for å høre om de visste om utbrytere som det kunne være interessant for meg å intervju. I tillegg finleste jeg de gamle permene og fant navn på folk som hadde en tilknytning til menigheten, uten å ha vært villige til å la seg intervju tidligere.

Nye historier

Februar 2021 ble en bra måned på mange vis. Jeg fikk høre noen nye historier fra enkeltpersoner om hvordan de hadde erfart livet i menigheten. Disse støttet opp om det andre hadde sagt om måten lederskapet styrte og

kontrollerte medlemmene på. Det følte likevel rart å skrive historie på historie uten å ha fått løfte om at personene var villige til å stille som anonyme kilder engang. Enkelte hadde bare delt sine historier med meg i fortrolighet, med et ønske om at jeg skulle forstå det som foregikk.

Den siste utbryteren

I midten av februar tok jeg kontakt med «Hanna», en kvinne som jeg var blitt tipset om fra en person i gruppen som hadde familie i menigheten. «Hanna» hadde forlatt Sannhetens Ord Bibelsenter høsten 2018. Så vidt jeg visste var hun en av de siste til å gjøre det. Jeg fortalte om det som hadde skjedd i 2016 og mitt nåværende prosjektet og gikk så fort frem som tillit og gjensidig forståelse tillot. Vi hadde flere samtaler og det gikk tydelig frem at «Hanna» var svært redd, særlig for Astrid Bentsen. I 2016 hadde hun forsvart menigheten i et leserinnlegg i Dagen der hun skrev: «Jeg kjenner menigheten min som en fantastisk kristen menighet. Vi har et fantastisk lederskap, som jeg setter stor pris på...». «Hanna» gjorde det klart at det var forskjell på henne og medlemmene i gruppen. Hun pekte blant annet på hvor glad hun var i grunnleggeren av menigheten og kona hans. Da jeg snakket med henne om dette igjen på et møte med tre kilder 1. juni 2021, mente hun at til tross for at kroppen var utenfor Sannhetens Ord Bibelsenter, så var ikke hodet det helt ennå. Andre tidligere medlemmer hadde omtalt dette fenomenet som en slags variant av «Stockholm-syndromet». Det går ut på at ofre for kidnappinger og bortføringer over tid utvikler sympati for sine gisseltakere. Kunne «Hanna» være en aktuell kilde? Hun hadde nylig vært i menigheten og kunne dokumentere at de kritikkverdige forholdene fremdeles pågikk.

– Koronatilstander i årevis

I februar fikk jeg også gjennom en kilde navnet på en mann som hadde to voksne barn i Sannhetens Ord Bibelsenter som han ikke hadde hatt kontakt med på 28 år. Jeg snakket lenge med «Fredrik». Han fortalte at han i alle år hadde skrevet brev til guttene sine hver jul, nyttår og bursdag, og når det skjedde noe spesielt i familien som han ville oppdatere dem om. Det hadde aldri kommet svar. Han hadde ikke uttalt seg om situasjonen offentlig før, og jeg ville svært gjerne ha ham som intervjuobjekt.

Jeg håpet også på ja fra et ektepar som heller aldri hadde vært i mediene før.

– Vi har hatt koronatilstander i årevis, sa mannen, med henvisning til den manglende kontakten med familiemedlemmer i menigheten. Han avslø å la seg intervju. Jeg måtte også love å ikke skrive noe som helst som kunne røpe deres identitet. Han fryktet at det ville fjerne alt håp om gjenforening.

Treff for tre?

Mot slutten av februar 2021 fulgte jeg opp et råd som var kommet i forbindelse med et redaksjonsmøte på studiet: å sette kildene mine i kontakt med hverandre. Tanken var at det kunne sette mot i dem å vite at de var flere.

Jeg hadde også tro på at de ville kunne forstå betydningen av å bidra i saken ved å høre hverandres historier.

Jeg spurte to personer som hadde voksne barn i menigheten, om de kunne tenke seg å treffe hverandre til en prat. Til min overraskelse sa begge ja.

Den ene forelderen spurte meg om det var mulig å stole på at den andre ikke gikk videre med det som ble sagt. Jeg svarte at slik jeg opplevde det, var det grunn til å ha tillit.

Snart fikk jeg imidlertid kontrabeskjed. Den ene forelderen hadde ombestemt seg fordi vedkommende trengte tid. Denne kilden var svært redd og hadde heller ikke delt noe med ektefellen om kontakten med meg eller om treffet. Det var nok hovedgrunnen til at denne personen heller ikke våget noe mer senere.

Seks uker med venting

Seks uker etter at en av mine kilder hadde lovet å sette meg i kontakt med en ny og svært spennende person, mottok jeg en telefon: en evighet i en journalists verden!

Å ikke kunne gjøre annet enn å håpe og purre forsiktig på svar, var krevende. Jeg måtte akseptere at en annen skulle presentere saken for en ny kilde og få vedkommende på banen. Det var ikke så lett når utfallet betydde så mye, men fredag 26. mars var omsider dagen der: «Frida» tok kontakt. Telefonsamtalen varte i tre og en halv time, mitt lengste intervju som journalist.

Bentsens «budskap»

Det ble mange flere samtaler med «Frida». Hun kom inn i menigheten etter at hun flyttet til faren som 16-åring og forlot Sannhetens Ord Bibelsenter som 23-åring uten å ta farvel. Fordi hun hadde blitt fulgt opp så tett av Astrid Bentsen direkte, hadde hun mye informasjon om bønne- og omsorgslederen.

«Frida» sa at Bentsen aktivt hadde forsøkt å splitte henne og moren. Hun fortalte at bønne- og omsorgslederen hadde sagt til henne at familie nesten var blitt religion hos dem og at det måtte «Frida» frigjøre seg fra. Hennes måte å være en overgitt på betydde at hun måtte stå imot moren sin. Dette resulterte for eksempel i at «Frida» ikke dro i morens bryllup. «Frida» fortalte videre at Astrid Bentsen hadde sagt at hun hadde «sett i ånden» (hatt et slags syn) at «Frida»s stefar hadde hatt seksuelle tanker overfor henne, noe «Frida» aldri hadde følt. «Frida» sa også at bønne- og omsorgslederen hadde kommet med et såkalt «omvendelsesbudskap» foran hele menigheten for å forsøke å kontrollere «Frida» og gutten som hun var glad i. Hun beskrev hvordan Bentsen hadde grepet inn i hennes økonomi, kjærlighetsliv, studievalg, vennskap med mer.

At andre kilder hadde fortalt historier som lignet på det «Frida» delte, sannsynliggjorde for meg at det hun sa var sant. Selv om jeg snakket med

henne i timevis, opplevde jeg heller ikke at hun motsa seg selv eller at historiene endret seg. Hun fremstod som troverdig. «Frida» virket dessuten trygg og hadde bygget seg opp et nytt liv etter tiden i Sannhetens Ord Bibelsenter. Jeg noterte i loggen at «Frida» var den perfekte kilde, «skarp både i hukommelse og analyse» og visste at jeg hadde funnet hovedkilden min om hun bare ville være villig til å stå frem.

Tre gode kilder

Jeg hadde nå kontakt med tre gode kilder som utfylte hverandre og som ikke hadde blitt intervjuet tidligere om sin relasjon til Sannhetens Ord Bibelsenter. Ingen av dem var imidlertid klare til å stå åpent frem *med navn og bilde* som var det jeg hadde håpet på og jobbet for. 33-åringen «Frida» ønsket ikke å bli assosiert med menigheten overhodet. «Hanna» ville ikke gå offentlig ut mot menigheten, mens «Fredrik» var redd et åpent intervju kunne ødelegge for fremtidig kontakt med sønnene.

På et møte med veileder og faglig leder på studiet tidlig i april fikk jeg klarsignal for å bruke anonyme kilder. Jeg ønsket imidlertid så inderlig å unngå det. Vi ble enige om at jeg skulle skrive en «longread» om menighetens historie frem til i dag som mitt journalistiske prosjekt. Det var ikke helt ulikt planen jeg hadde lagt sammen med veileder og VG. Jeg visste det ikke da, men snart ville jeg motta svært dramatisk informasjon om menigheten som skulle forvirre meg veldig.

En ny vending i saken

Mot slutten av april 2021 fortalte en troverdig kilde som stod tett på sentrale medlemmer at Sannhetens Ord Bibelsenter «var lagt ned og oppløst som menighet». Jeg fikk det ikke til å stemme. Jeg fikk også beskjed om at noen medlemmer hadde tatt kontakt med familiene sine utenfor menigheten og bedt om tilgivelse for måten de hadde behandlet dem på. Snart fikk jeg også høre fra flere kilder at Astrid Bentsen var avsatt med umiddelbar virkning. Forklaringen skulle være at det i koronatiden hadde gått opp for lederskapet hvor mye kontroll hun faktisk hadde utøvet på medlemmene.

Tidlig i mai fikk jeg vite at baptistpastor Bjørn Olav Hansen og tidligere generalsekretær i Baptistsamfunnet, Terje Aadne, skulle være «i en prosess med menigheten». Hansen hadde i en årrekke vært gjestepredikant i Sannhetens Ord Bibelsenter og hadde skrevet forordet til boken «Det kom som en bombe», og var - etter eget utsagn - veldig glad både i lederskapet og medlemmene. Aadne kjente ikke til menigheten fra før «og er på sett og vis nøytral», fikk jeg høre.

Kontakt med medlemmer

I midten av mai ringte jeg nærmere 30 medlemmer i Sannhetens Ord Bibelsenter som jeg har navn og kontaktinformasjon til. Jeg ønsket å høre om de var villige til å snakke om det som foregikk i menigheten. Et medlem som

hadde hatt døren på gløtt for intervju da jeg var på Østlandet i april, skrev i en e-post at det var altfor mange løse tråder til at det var hensiktsmessig å fortelle om det som skjedde. «Vær klar over at mange opplever vanskelige situasjoner. Flere har vært utsatt for manipulering av spesielt en medarbeider i menigheten». Han la til at flere trolig hadde behov for profesjonell hjelp. Mannen takket nei til intervju i dagspressen. «Jeg vil være uavhengig i tilfelle mennesker ønsker hjelp i min krets. Og vil heller ikke skade mine yrkesrelasjoner,» skrev han.

Resultatet av de mange telefonene til medlemmene i Sannhetens Ord Bibelsenter var én eneste oppmuntring. Til gjengjeld var den stor: En person i menigheten som hadde tatt kontakt med foreldrene sine lovet å stille opp til intervju, men trengte tid. Jeg kontaktet foreldrene som fortalte en gripende historie om det første gjensynet.

Stunt?

Jeg var kritisk til deler av informasjonen om det som skulle ha skjedd i menigheten. Jeg var også redd for at jeg kunne komme til å avsløre kildene mine dersom jeg handlet på det jeg hadde fått vite. Kunne det være et «stunt» fra lederskapet fordi jeg nylig hadde tatt direkte kontakt med så mange medlemmer, spurte jeg meg. Da jeg ringte pastor Rune Gravdal i midten av mai, svarte han ikke, men henviste i en sms til baptistpastor Bjørn Olav Hansen. Hansen var nå offisiell kontaktperson og alle spørsmål skulle derfor rettes til ham. Dette var en bekreftelse på det jeg hadde fått vite tidlig i mai.

Dagen

Mot slutten av mai tok jeg kontakt med Dagen, min egen redaksjon, for å høre om de ønsket å publisere saken som en oppfølger til 2016-serien og vi innledet dialog. Dagen hadde også mottatt tips om at noe var på gang i menigheten, og redaktørene var positive til samarbeid.

Pressekontaktene vil ikke uttale seg

Omtrent samtidig sendte jeg også en e-post til pressekontaktene Hansen og Aadne for å stille spørsmål om hvorfor Bentsen var blitt avsatt med umiddelbar virkning, hva status var for de andre pastorene, hvorvidt det var hold i ryktene om nedlegging av menigheten m.m. Jeg spurte også om de kunne møte meg når jeg reiste til Oslo og fortalte om kontakten med Dagen.

Trakassering?

Jeg lurte på om jeg skulle oppsøke Astrid Bentsen personlig mens jeg var på Østlandet. På 1881 står hun kun oppført med fasttelefon, og den tok hun aldri da jeg ringte. Det var med andre ord ikke mulig å legge igjen beskjed. Veileder rådet meg fra å dukke opp på døra siden hun var en dame på 86 år. Det kunne fremstå som trakassering, sa hun. Utfordringen var at Bentsen måtte få en rimelig mulighet til å komme med tilsvar.

Oppgir ikke andres nummer

I slutten av mai kontaktet jeg pastorene på telefon, sms og/eller e-post og spurte om de kunne hjelpe meg med nummeret til Astrid Bentsen slik at hun kunne få mulighet til tilsvar. De svarte ikke. Jeg spurte dem også hver for seg om de var villige til å møte meg i Oslo/Drammen for å snakke om det som skjedde i menigheten, igjen uten å få svar fra noen av dem.

Jeg ba pressekontakt Bjørn Olav Hansen hjelpe meg med kontaktinformasjon til Bentsen. Han svarte at han ikke hadde for vane å oppgi andres telefonnummer eller e-postadresse.

1. juni svarte pressekontaktene at de ikke ville uttale seg til media om prosessen «som omhandler familier og barn og unge». De ønsket heller ikke å møte meg.

Trygghet i tall

I begynnelsen av juni reiste jeg til Østlandet igjen. Jeg ville møte kildene som jeg hadde landet på; «Frida», «Hanna» og «Fredrik», og lese opp artikkelen for alle tre samtidig. Jeg hadde ingen erfaring med å gjøre det slik, men det var like fullt et bevisst valg. Jeg ville se om kildene kunne bli trygge nok på hverandre til å stå *åpent* frem sammen, slik «The Tampa Bay Times» i Florida opplevde i en sak som omhandlet Scientologikirken (Childs & Tobin, 2012).

To på fornavn

Mandag 7. juni fikk jeg en gedigen oppmuntring. Hovedkilden min, «Frida», var villig til å stille med fornavn! Jeg hadde i det lengste håpet på full åpenhet, men dette var bedre enn å bruke et alias. Jeg kontaktet straks den andre kvinnen, «Hanna», som gikk med på det samme. «Fredrik» sa han planla å kontakte barna sine direkte og måtte være anonym.

Kontrabeskjed

Søndag 13. juni, bare to dager før frist for levering av masteroppgaven, fikk jeg kontrabeskjed fra «Frida». Hun var tydelig på at hun ville bidra til det hun mente var et viktig arbeid, men hun ville ikke at jeg skulle bruke hennes fornavn. Dette ble en stor skuffelse som kom på et svært dårlig tidspunkt. Jeg lovet likevel at jeg ville tenke på det i løpet av natten. Like før midnatt kom en melding om at «Frida» var bestemt. Hvis jeg ville bruke historien, kunne det ikke være med hennes virkelige fornavn. Allerede i seks-tiden neste morgen sendte jeg «Frida» en melding: «Jeg skal få det til».

Skulle gi menigheten råd

Noen av redaktørene hadde hatt det som ble omtalt som «en konstruktiv og god prat» med Hansen og Aadne i juni. Like fullt avslo de to å uttale seg og anbefalte også at Dagen ventet med å skrive om menigheten. De fikk tilbakemelding mot slutten av juni om at Dagen «ut fra en journalistisk

vurdering ville publisere en nyhetsartikkel nå». Jeg fikk lov å sitere dem på at «Vi har fått et mandat fra lederskapet i Sannhetens Ord Bibelsenter om å *styre prosessen* menigheten nå er i, samt å *gi menigheten råd og veiledning* om veivalget videre». Nyhetsartikkelen «Uro i Sannhetens Ord» ble publisert 24. juni og vi varslet Hansen og Aadne om det i forkant, slik de ba om.

Ingen kontakt

Lederskapet gjorde seg helt utilgjengelige. Jeg snakket aldri med andre pastorer enn Rune Gravdal, og det skjedde så langt tilbake som i desember 2020 da jeg fortalte om masteren og VG.

Før serien skulle på trykk i begynnelsen av juli 2021, sendte jeg samtidig imøtegåelse til Astrid Bentsen i en «ekspress over natten»-eske som senere kom i retur, uåpnet. Da jeg plutselig fikk tak i mobilnummeret hennes fra en kilde, brøt hun linjen da jeg ringte. Jeg skrev også i melding til henne at hun hadde rett til samtidig imøtegåelse og at hun kunne få det om jeg fikk hennes e-postadresse. Jeg ba i tillegg om intervju, men hun svarte ikke på noe.

Serie i fire deler

«Longreaden» ble til en serie, og 6. juli publiserte vi endelig den første artikkelen: «Snakker ut om lukket menighet». Deretter 7. juli: «Ville ikke bekjenne negative tanker - brøt med Sannhetens Ord», med et anonymisert bilde av «Hanna». 8. juli kom: «Lengter etter kontakt med sønnene» med et anonymisert bilde av «Fredrik», og til slutt «Reiste uten å ta farvel» med et anonymisert bilde av «Frida».

«På lag med djevelen»

9. juli gjorde en av kildene mine meg oppmerksom på at Bjørn Olav Hansen hadde skrevet på Facebook at i media «graver de opp igjen alt det som er bekjent og oppgjort. De er på lag med våre brødres anklager (djevelen), som anklager oss dag og natt».

Telefoner og besøk

14. juli publiserte vi også artikkelen «Tror familier i Sannhetens Ord kan trenge hjelp til forsoning» som inneholdt intervju med fagfolk.

Etter serien var publisert, begynte personer inne i Sannhetens Ord Bibelsenter på eget initiativ å ta kontakt med meg, men ikke minst, med tidligere medlemmer.

Jeg fikk høre at folk både ringte og besøkte hverandre.

Jeg tok kontakt med flere familier, både de jeg kjente fra tidligere og nye, som var i gang med forsoning for å spørre forsiktig om det kunne være aktuelt å la seg intervju, men det var for tidlig.

I september fikk jeg vite at pastor og grunnlegger Normann Olsen hadde meldt seg ut. Han svarte ikke når jeg ringte.

Jeg fikk også høre om personer som meldte seg ut av menigheten, men som ikke klarte å gjenforenes med sine familier.

Pressekontaktene snakker

23. september kunne vi endelig publiserte en nyhetsartikkel som viste at det skjedde store ting i menigheten. Saken fikk tittelen «40 medlemmer har meldt seg ut av Sannhetens Ord Bibelsenter». Hansen og Aadne hadde omsider gått med på å snakke om situasjonen og bekreftet det jeg hadde fått høre om medlemsflukt. De fortalte at det var pastorene som hadde avsatt Bentsen, at pastorene var permittert fra rollen «som pastorer», men var fremdeles styret i menigheten, at det ikke hadde vært «åndelig aktivitet» siden april og at Kirkens ressurscenter, som har kompetanse på traumer og tro, skulle arrangere gruppesamtaler med medlemmer/utmeldte i 2021 som ønsket det.

Ville ha pengene tilbake

Jeg fortsatte å være i dialog med kilder og fikk nye kontakter. En del nyutmeldte medlemmer sa til meg at de savnet en skikkelig beklagelse fra lederne. Noen sa også at de ikke trodde at det ville bli noe av byggingen av den nye kirken som mange hadde gitt penger til siden 2011 på grunn av alle utmeldingene. De ville i så fall ha pengene sine tilbake, sa de. Hansen og Aadne ville ikke la seg intervjuet før generalforsamlingen i februar 2022, men Aadne bekreftet omsider på sms at 62 av 115 medlemmer var utmeldt. Saken «Halvparten av medlemmene i Sannhetens Ord utmeldt etter uro» ble publisert 17. desember. Dagen etter kom «Vil ha pengene tilbake fra Sannhetens Ord» og «– Kan være grunnlag for tilbakebetaling».

«God jul!»

Jeg hadde slått meg til ro med at jeg hadde skrevet mine siste saker om Sannhetens Ord Bibelsenter for året 2021 da jeg oppdaget en liten julehilsen på Facebook fra foreldre utenfor menigheten: «God jul! Gleder oss til å feire julen med dere.» Og svaret fra deres voksne barn: «Gleder oss vi og». Jeg visste at bak den enkle utvekslingen av gode ønsker lå det et kvart århundre uten kontakt. Det slo meg at dette kanskje kunne være inngangen til en artikkel om forsoningene som jeg så gjerne ville fortelle leserne om. Jeg spurte de som hadde ønsket hverandre en god jul om jeg kunne bruke skjermdump av Facebook-siden og få noen sitater. De sa ja. Fire kilder, som hadde opplevd gjenforening og skulle feire sin første jul sammen på mange år, stilte opp anonymt i intervjuet. I avisen kom saken på trykk på julaften.

6. Spesielle problemstillinger

Anonymitet

Temaet anonymitet har aldri forlatt meg i arbeidet med Sannhetens Ord. Redaksjonen påtar seg et særlig ansvar ved å gå god for anonyme kilders

troverdighet og det krever skjerpet aktsomhet. Vær Varsom-plakaten er tydelig på at kilden for informasjon som hovedregel skal identifiseres. VG var også bestemt på at de ønsket åpne kilder, og det satte standarden for meg, også etter at samarbeidet mellom oss var lagt på is.

Jeg hadde lest nok SKUP-rapporter og annen litteratur som omhandlet lukkede, religiøse miljøer til å vite at tillit, trygghet og tid var en viktig trio for at kilder skulle våge å stå frem. Å la være å treffe kildene personlig var derfor utenkelig, selv under koronapandemien. Jeg var på flere turer til Østlandet ene og alene for å møte folk ansikt til ansikt. Fordi jeg hadde hatt så mange samtaler med kildene, både på telefon og personlig, opplevde jeg etter hvert at jeg kunne utfordre dem nokså direkte når det gjaldt anonymitet.

Tirsdag 1. juni i år møtte jeg alle mine tre hovedkilder hjemme hos «Hanna». Etter å ha lest saken høyt for dem og gitt rom for kommentarer underveis, fortalte jeg hva som står i Vær Varsom-Plakaten om anonymitet og illustrerte ved å snu situasjonen på hodet: Hva om det var oss som hadde vært under angrep og kildene stod helt anonymt med sine anklager? Jeg forklarte at det var ulike varianter av åpenhet, og nevnte å stå frem med fornavn og et skyggelagt bilde som eksempel. Jeg forklarte hvor viktige de var som kilder: «Frida» fordi hun husket enkeltstående hendelser så godt og dessuten var så analytisk. «Hanna» fordi hun var den siste som hadde forlatt menigheten og kunne sannsynliggjøre at den holdt fram som før, og «Fredrik» fordi han var en far som hadde ventet så uendelig lenge på kontakt med sine barn. Så respektfullt, forsiktig og frimodig som jeg kunne, imøtegikk jeg argumentene deres for ikke å stå åpent frem. Jeg snakket om at deres historier kunne hjelpe medlemmene i menigheten i denne urolige tiden med å forstå hva som egentlig har skjedd av kritikkverdige forhold. Deretter byttet vi tema. Jeg nevnte ingenting om dette før etter siste sitatsjekk noen dager senere: Valget skulle være deres og jeg ville akseptere det. Uansett.

Jeg erfarte at åpenhet om den journalistiske prosessen og de etiske utfordringene knyttet til anonymitet hjalp kildene til å forstå sin rolle og hvorfor det var så viktig at de stod frem. Veien frem mot at kvinnene sa ja til at jeg kunne bruke deres fornavn i serien, var veldig lang. Da «Frida» ombestemte seg 13. juni, var det ingenting annet for meg å gjøre enn å anonymisere henne helt. Temaet var blitt «gjennom snakket», og det var ikke mer å tilføre. At «Hanna» fulgte henne, var jeg forberedt på, og gjorde ikke noe nummer av. Vi ble enige om å bruke andre navn og unngå bilder forfra. De ville dermed kunne være gjenkjennelige for medlemmene i menigheten, men det var helt greit for dem.

Traumer og skam

Jeg håpet at hovedkildene i serien skulle bane vei for kontakt med nye personer som kunne stå åpent frem i etterfølgende artikler.

Det plaget meg at min spontane reaksjon i møte med «Frida»s kontrabeskjed 13. juni hadde vært at det var vanskelig for meg med forandringer så sent i

prosessen. Jeg hentet meg heldigvis inn igjen og lovet henne tidlig 14. juni at jeg skulle få det til, slik jeg hadde bestemt meg for. Etterpå tenkte jeg mye på i hvilken grad en kan øve press på kilder som sier at de lever med traumer. Jeg forstod at noe jeg virkelig trengte som journalist i arbeid med lukkede miljøer, var sosial intelligens og empati.

Ingen av de nye kildene våget å stå åpent frem. De viste, ikke overraskende, til traumer og skam, og jeg forstod at de stod midt i et voldsomt tankekjør og jobbet med å håndtere snuoperasjonen som de gjennomgikk i livet. Det var etisk uforsvarlig å presse på. Hele omveltningen var så fersk for dem. De trengte tid til å forstå hva de hadde vært med på og hvordan det hele kunne skje. Noen var veldig redde og ba meg sørge for at det ikke gikk frem i artikkelen om de var menn eller kvinner. Jeg imøtekom også disse ønskene.

Kampanjejournalistikk?

Jeg hadde skrevet om Sannhetens Ord Bibelsenter i 2016. Nå var jeg i gang igjen. Kunne jeg, og redaksjonen som jeg skrev for, bli anklaget for å ha en agenda og drive med kampanjejournalistikk? Dette var noe som kom opp på et møte med VG. Kilder, selv de som var innenfor menigheten, nevnte ikke denne problemstillingen en eneste gang. Da jeg ba om intervju, forklarte jeg gjerne at jeg ikke opplevde at vi lyktes med oppdraget i 2016. Det ble akseptert, slik jeg opplevde det.

Ordbruk

En av de store fordelene ved å ta et studium samtidig som en fullfører et graveprosjekt var at jeg kunne jobbe med tematikk knyttet til lukkede, religiøse miljøer på flere plan. Jeg leste metoderapporter, bøker og artikler med interesse. Disse ga eksempel på hvordan å gå frem overfor kilder. Det jeg leste om «stigmatiserende ordbruk» gjorde at jeg bestemte meg for ikke å benytte begrepet «sekt» om Sannhetens Ord Bibelsenter. Fordi intervjuobjekter gjorde det, måtte jeg ta med fakta om sekter i artikkelen. Jeg omtalte heller ikke Astrid Bentsen som «profetinne» som alternativ til «bønne- og omsorgsleder» når jeg skrev om henne. En av kildene mine sa at lederne i menigheten ikke likte det begrepet, og jeg tenkte at det var unødvendig å bruke det, selv om hun uten tvil hadde en såkalt «profetisk funksjon» i menigheten og begrepet var blitt brukt om henne tidligere.

7. Kildevalg, kildekritikk og kildehåndtering

Jeg har over 150 navn på min kildeliste. Disse er tidligere og nåværende medlemmer, familie og venner til medlemmer, fagpersoner og predikanter som kjenner til menigheten fra sitt virke.

På lik linje med enkelte andre graveprosjekter fra lukkede, kristne miljøer (f.eks. VGs Tysfjordsak) fantes det lite skriftlig dokumentasjon å bygge prosjektet om menigheten på. Jeg måtte derfor være svært nøye med kildekritikken og var bevisst på at opplysninger skulle bekreftes av flere kilder

som var innbyrdes uavhengige. Det var viktig for meg å ha øyenvitner/ førstehåndskilder med konsistente historier, og jeg var oppmerksom på å sjekke ut såkalte «utrolige historier» nøye.

Noen kilder var jeg usikker på. Jeg brukte flere måneder på å få tak i én bestemt person bare for å sjekke opp om det som to av mine kilder hadde sagt om vedkommende stemte. Den runden tok meg helt til utlandet og tilbake. My heritage-medlemskap og purring til Arkivverket for å finne navnet på personen hjalp heller ikke, før jeg brått fikk kontakt med noen som kjente vedkommende. Jeg tok kontakt på Facebook og fikk dermed avkreftet den urovekkende informasjonen som jeg hadde fått høre. Samtidig fikk jeg bekreftet min uro for å bruke nettopp disse to kildene.

Noen kilder valgte seg selv bort i deler av, eller hele prosessen; de fire pastorene, Astrid Bentsen, pressekontaktene, medlemmer.

Jeg har et ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk i artikkelen (VVP 1.2). Når noen blir utsatt for anklager eller kritikk trer prinsippet om samtidig imøtegåelse i kraft. Det er krevende dersom kildene gjør seg utilgjengelige. For å kompensere har jeg sitert fra boken «Det kom som en bombe» og fra lederskapets svar på forsoningsbrevet i 2020, fra årsrapporter og søknad om momskompensasjon. Dette kan likevel ikke erstatte intervjuer, og mitt håp er at de aktuelle kildene etter hvert skal velge å stå åpent frem.

Kravet til sannhet er kategorisk og fundamentalt i all journalistikk, har Svein Brurås skrevet (Brurås, 2000, s. 313). Han legger til at alle andre kvaliteter ved en god historie blir irrelevante dersom den ikke er sann.

Som journalist har jeg forventet innsyn og åpenhet når jeg har arbeidet med å avdekke det som skjer i Sannhetens Ord Bibelsenter. Jeg har derfor også forsøkt å være så åpen som mulig om arbeidet mitt i samtaler og sms-utvekslinger med andre uten å bryte kildevernet.

8. Konsekvenser

«Journalists not only report reality. They also create it», har Michael Schudson, tidligere professor i journalistikk ved Columbia University sagt. Mine kilder har fortalt meg at uroen i Sannhetens Ord Bibelsenter startet «ved juletider» 2020 og kulminerte rundt påske 2021. Jeg tok kontakt med pastor Rune Gravdal 10. desember i 2020 som masterstudent med avtale om å publisere en gravesak om menigheten i VG. Kan henvendelsen på noen måte ha bidratt til uroen og det som senere skjedde; at Astrid Bentsen ble avsatt med umiddelbar virkning i april i fjor? Jeg vet ikke svaret på det spørsmålet. I høst forlot grunnlegger, Normann Olsen, menigheten. Han var en av totalt 64 medlemmer som meldte seg ut av Sannhetens Ord Bibelsenter i 2021. Så stor er medlemsflukten at menigheten står i fare for å miste offentlig støtte. Mange medlemmer og tidligere medlemmer har tatt kontakt med familiene sine utenfor menigheten. Gjenforeningene har ført til at familier har feiret jul sammen for første gang på mange, mange år. Som masterstudent og journalist har det vært en spesiell opplevelse å begynne graveprosjektet mens

«alt var som før» for deretter å oppleve, sent i prosessen, at det ikke er sikkert at forsamlingen overlever.

9. Spesielle erfaringer

Samme familie, to virkeligheter

Å snakke med medlemmer i samme familie som stod på hver sin side av menighetsmuren og beskrev virkeligheten så diametralt motsatt, har vært surrealistisk. På utsiden stod de gråtende som lengtet etter kontakt. På innsiden stod de benektende og sa at «alt er vel».

Avslag på avslag

Skal jeg trekke frem ett ord som kan knyttes til dette graveprosjektet, må det være frykt. Tidligere medlemmer, familie på utsiden av menigheten, medlemmer samt lederskap og pressekontakter: Alle har de hatt sine fryktrelaterte årsaker til ikke å ville uttale seg til media når en journalist ringer. Noe knytter seg til skam og noe til konsekvenser ved å stå frem som en som har tilknytning til menigheten (som for eksempel fremtidige jobbmuligheter m.m.). Noe handler om hva det kan gjøre med relasjoner, og om strategiske hensyn knyttet til hvordan det vil slå ut for medlemmene eller menigheten. Enkelte, som medlemmene i gruppen, var nok også lei hele saken, som en kilde sa.

Kari Halstensen, fagleder for religionspsykologi ved Modum Bad og en av mine intervjuobjekter, hadde et leserinnlegg i Vårt Land i desember i 2020. Der uttaler hun at det er viktig å komme i dialog med trossamfunn «som ikke ønsker å tre frem i det offentlige rom». Hun savnet selvrefleksjon fra journalister: Kunne det være noe ved deres tilnærming som gjorde at kildene i miljøene ikke uttalte seg? «Journalistene kunne i praksis ha vist veien ut av lukketheten, men det gjør de ikke. Jeg skjønner ikke hvorfor», skrev hun. For egen del håpet jeg at å intervjuer pastor Rune Gravdal først ville være et godt grep i så måte. At Dagen kom til dem like før publisering i 2016 ble i alle fall brukt som grunn til at de ikke stilte opp da. Men Rune Gravdal sa i desember 2020 igjen nei til intervju. Pastoren trakk frem manglende tillit til meg og sa jeg hadde en ensidig agenda. Han sa også at det ikke kom noe godt ut av kontakten med media. Jeg kunne komme som ikke-journalist, la han til. Da jeg var i Oslo i begynnelsen av juni, var rammebetingelsene endret. Bønne- og omsorgslederen var avsatt, og jeg inviterte Gravdal til personlig treff igjen. Initiativet ble møtt med taushet. At lederskapet ikke stiller opp, stemmer med erfaringer som andre redaksjoner har gjort, for eksempel Brennpunkt i møte med de tre trossamfunnene i «Guds utvalde». Jeg mener at jeg har opptrådt respektfullt og åpent overfor lederskapet og senere Hansen/Aadne, og at jeg aktivt har invitert til dialog igjen og igjen. Hadde det ikke vært for koronapandemien, så kunne jeg kanskje bare ha møtt opp på en gudstjeneste og slått av en prat. Den muligheten eksisterte

imidlertid ikke i Sannhetens Ord Bibelsenter på grunn av nedstengingen og deretter den interne krisen som gjorde at de ikke har hatt offentlige møter.

Kontakt med mennesker i Sannhetens Ord Bibelsenter

En mann i menigheten som jeg utfordret til å stille til intervju, skrev til meg på sms: «Det oppleves (som) at du har mest omsorg for din story fremfor menneskene i menigheten. De trenger nok mer omsorg enn journalistisk pågåenhet». Denne mannen kjente meg ikke og hadde heller aldri snakket med meg personlig, så vidt jeg vet. Jeg var derfor på nippet til å feie bort budskapet, men valgte å ta det han sa som en viktig påminnelse. «Takk at du er direkte! Det tar jeg til meg», skrev jeg. Jeg ba også veilederen min om å ha dette i tankene når hun leste det jeg skrev, for å hjelpe meg å omtale de «ansiktsløse» kildene i menigheten på rett måte.

Like fullt har det ikke alltid vært lett å forholde seg til medlemmene i menigheten på grunn av angrep mot meg som person. En kvinne, som nektet å la seg intervju, ringte og spurte flere ganger om jeg virkelig skulle ramme enda flere uskyldige barn og familier. «Hvorfor skal du ramme så mange, du som er kristen. Hvorfor ønsker du så vondt for din neste, dine søsken. Og hvorfor VG, er det fordi det er prestisje å få sin master i VG? Veier det mer enn kristen nestekjærlighet?». Da har det vært viktig å minne seg selv om miljøet som denne kvinnen (og de andre som har kritisert meg) er del av og forsøke å holde fast på en mild tone.

Etter at medlemmer meldte seg ut, opptrådte de tillitsfullt og høflig overfor meg. Et eksempel er mannen som sa jeg hadde «mest omsorg for min story».

Tro, sjelesorg og bibelvers

Jeg regner meg som en kristen og troen betyr mye for meg. I flere metoderapporter leste jeg at erfaring fra kristne miljø var en fordel for å forstå og kommunisere med de lukkede, religiøse miljøene. Det har jeg også erfart. «Med din tro og erfaring har du god forutsetning for å gå inn i prosjektet. Du kan skjelve trærne i skogen», sa en av veilederne på studiet. Han mente jeg ville ha en redelig tilnærming og ikke «blåse opp spektakulære ting som ikke hadde betydning». I enkelte tilfeller ble jeg tilhører når kilder, som ikke hadde fått anledning til det tidligere, pratet om og bearbeidet det de hadde opplevd. Jeg forsøkte å være tilliten verdig, og samtidig være bevisst på hva jeg sa i samtaler og skrev i meldinger. Jeg oppmuntret aktuelle kilder til å ta imot hjelp der den var å finne for å komme videre, men var ellers forsiktig med å gi råd. Selv flagget jeg ikke troen min mer enn nødvendig i dialog med kilder. Jeg opplevde det verken naturlig eller relevant og var redd det kunne virke manipulerende overfor sårbare mennesker.

Jeg forsøkte lenge å få tak i en kilde innenfor menigheten som flere hadde tipset meg om. Ved en anledning, inspirert av metoderapporten til «Guds utvalde» (side 5), siterte jeg to bibelvers til vedkommende på sms. Etterpå følte jeg at jeg hadde gått over en personlig grense og at det ikke var ok. Det

kan være krevende å finne balansen mellom å bruke seg selv og være profesjonell. Dette ble et læringspunkt for meg.

Gjenforeninger

I den siste artikkelen som kom på trykk i 2021 siterer jeg en mann som hadde gått i Sannhetens Ord Bibelsenter nesten siden starten. Han gråt i telefonen da han fortalte hvor tungt det hadde vært å oppdage at han hadde sviktet sin familie. Nå skulle imidlertid en gjenforenet familie feire jul sammen for første gang på mange år. – Det er det beste som har skjedd oss, sa han i intervjuet.

10. Takk

Takk til kildene mine for tilliten og for at jeg har fått fortelle historiene deres. Takk til min gode veileder på studiet, Kristine, den fine gjengen i VG som jeg likte så godt å jobbe med, redaktørene i Dagen og Astrid og Trygve som har lest. Takk til Gud for din uendelige trofasthet og at du holdt meg oppe i tiden uten kilder og redaksjon. Da var det godt å stadig titte bort på bibelverset fra Ordspråkene 4, 11-12: Jeg lærer deg visdommens vei og fører deg på de rette stier. Når du går, skal ingenting hindre din fot, når du løper, skal du ikke snuble.

Publiserte artikler mellom juni og desember 2021:

1. <https://www.dagen.no/nyheter/uro-i-sannhetens-ord/> 24.6.21
2. <https://www.dagen.no/nyheter/snakker-ut-om-lukket-menighet/> 6.7.21
3. <https://www.dagen.no/nyheter/ville-ikke-bekjenne-negative-tanker-brot-med-sannhetens-ord/> 7.7.21
4. <https://www.dagen.no/nyheter/skriver-fortsatt-brev-til-sonnene/> 8.7.21
5. <https://www.dagen.no/nyheter/reiste-uten-a-ta-farvel/> 9.7.21
6. (Leder: <https://www.dagen.no/meninger/for-at-sar-kan-bli-leget/> 9.7.21)
7. <https://www.dagen.no/nyheter/tror-familier-i-sannhetens-ord-kan-treng-hjelp-til-forsoning/> 14.7.21
8. <https://www.dagen.no/nyheter/40-medlemmer-har-meldt-seg-ut-av-sannhetens-ord-bibelsenter/> 23.9.21
9. <https://www.dagen.no/nyheter/etterlyser-en-offentlig-beklagelse-fra-lederne/> 17.12.21
10. <https://www.dagen.no/nyheter/vil-ha-pengene-tilbake-fra-sannhetens-ord/> 18.12.21
11. <https://www.dagen.no/nyheter/kan-vaere-grunnlag-for-tilbakebetaling/> 18.12.21
12. <https://www.dagen.no/tro/forste-jul-sammen-pa-mer-enn-20-ar/> 22.12.21